

Langrenn i Klæbu på 1950-tallet

Karl H. Brox

Hvordan var det å være langrennsløper i Klæbu for snart 70 år siden, i en tid da betingelsene for å drive med Norges nasjonalsport var ganske annerledes enn i våre dager?

I begynnelsen av februar 2014 arrangerte Klæbu historielag en godt besøkt temakveld om skisporten i Klæbu og dens utvikling. Vi tar her opp tråden fra denne temakvelden og har oppsøkt fire klæbygger – Arvid Bostad, Ole Fosseide, Trygve Storsve og Olav Svaan – som alle var med på å prege langrennssporten i bygda fra ca. 1950 til omkring 1960. Det vi har spurt dem om er følgende: Hvordan var det å være langrennsløper i Klæbu for 60–70 år siden?

En kortversjon av svaret er at det var ganske annerledes enn nå! Ski, staver, klær, smurning, løyper, mulighetene for å trene, transport til og fra trening og konkurranser og ikke minst sportens økonomi, har i likhet med samfunnet for øvrig i løpet av disse årene gjennomgått en rivende utvikling. Mens løperne den gangen nær sagt ikke hadde noen ting, har de i dag alt. Sponsorer og offentlig støtte har gjort trening og konkurranser til heltids- eller deltidsjobb for mange av utøverne, som for øvrig er omgitt av et solid støtteapparat med smøreteam, leger, fysioterapeuter og massører. Det er samlinger i inn- og utland og klær og utstyr som det er blitt til en hel vitenskap og industri å utvikle.

– Det var vel ingen av oss som noen gang tenkte på at det skulle gå an å ha skiløping som yrke, sier Trygve Storsve. – Det å gå på ski var noe vi først og fremst drev på med for å ha det artig. Noen premier å vise frem fikk vi vel, men ellers var det å gå på ski en måte å treffe andre ungdommer på. Det var en del av det «tilbudet» vi på den tiden hadde. Radio hadde vi, men TV og datamaskiner visste vi jo ikke hva var.

– Vi var i en annen verden, er Arvid Bostads korte oppsummering av forskjellene mellom den gangen og nå, både innen idretten og i samfunnet.

Treski og selbustrømper

Da andre verdenskrig sluttet i 1945, sto det ikke så rart til økonomisk i Norge. Lønningene var lave, og

det var på de fleste områder lite å rutte med. Idretten var i så måte ikke noe unntak. Nøysomhet var tidens melodi der som ellers. Skiene veteranene hadde var selvsagt treski og de fleste som drev med langrenn omkring 1950 hadde som regel bare ett par, som oftest bjørkeski med hickorysåle.

– Jeg husker at jeg en gang tyvlånte fars ski for å være med i en konkurranse. De var alt for lange, men likevel bedre enn mine egne, sier Trygve Storsve og forteller at standardantrekket var knickers med ullstrømper. Ole Fosseide legger til at han for sin del deltok mange år med det samme skiparet og de samme klærne, som egentlig var vanlige turklær.

– Jeg hadde ikke penger å kjøpe nytt utstyr for, sier han. Smurning hadde 1950-tallets løpere tilgang til, men de måtte smøre selv og var ikke alltid like heldig, hverken med valget av tørrvoks eller klister, og å smøre om midt under et løp var ikke nødvendigvis enkelt. Storsve husker for eksempel et år han deltok i Skårarenn mellom Støren og Løkken. Det var vanskelige forhold med mildvær i lavlandet, men føret skiftet til kuldegrader og tørrsnø i høyden. Klisteret de hadde hatt på ved start måtte bort, og eneste måte å få dette til på var med varme. Tilskuere langs løypa gjorde opp bål som løperne så fikk holde skiene over slik at klisteret ble mykt og lot seg fjerne.

– Det var et sirkus og et kaos som så vidt jeg husker rammet alle deltakerne. Jeg ble til slutt nr. to, slått med en halvmeter av Arne Røhme, forteller Storsve.

Mange renn

Skårarenn var bare ett av mange renn som ble arrangert rundt om i årene etter krigen, og klæbuløpere deltok jevnlig i mange av dem. Rensfjellrennet var en årlig begivenhet for mange, men for øvrig var det forskjellige kretsrenn: Jøvrarenn (også i Selbu), Storlirenn (fra Storlien til Meråker), Seterrennet (i Flåmarka), Søremsrennet (i Leinstrandmarka) og enda flere. Mer lokalt var det en årlig konkurranse, en femkamp, med løpere fra Tiller, Bratsberg, Jonsvatnet og Oppstrinda der arrangementet gikk på omgang mellom lagene. De som Klæbu hadde ansvaret for hvert

Deltakerne på skisamlingen på Nordpå i Haltdalen som Trygve Storsve omkring 1950 fikk være med på. Storsve sitter helt t.v. i andre rekke. Foran sitter instruktørene.

femte år startet fra Ljosheim, forsamlingshuset som lå der Prix-butikken senere ble bygget og hvor parkeringsplassen ved Klæbutorget nå ligger. Disse rennene, som var 12–15 kilometer lange og også hadde dameklasse, var av mer privat karakter, og Skikretsen satte etter hvert foten ned på grunn av at de «stjal» deltakere fra de terminfestede rennene.

Rent lokale treningsrenn, som det i løpet av vinteren kunne være en del av, startet også fra Ljosheim. Lokalt kan man vel også kalle et årlig stafettrenn med tremannslag som Arbeidernes Ungdomslag (AUL) en del år arrangerte med start ved Folkets Hus i Moadalen og med en løype som gikk via Vassfjellet til Kilheimstua ved Fremo. AUL sto for øvrig også bak noen renn mer for moro skyld med skyting mot selvanvisere.

Transport var vanskelig

Et problem for 1950-tallets løpere var gjerne å komme seg dit konkurransene var.

– Du vet, vi fór ikke så mye omkring den gangen, det var ikke bare å sette seg inn i en bil og dra av gårde, sier Ole Fosseide. Det samme sier Trygve Storsve:

– Gikk det buss var det i og fór seg greit, men transport var vanskelig. Å komme seg av gårde, også om konkurransene ikke var lenger unna enn i Bratsberg, på Jonsvannet eller i byen, kunne være vanskelig nok. Ingvar Høiaas, som ofte deltok selv, hadde en varebil som vi kunne sitte på med. For øvrig måtte vi på for-

skjellige måter skaffe oss skyss til Heimdal og så ta tog eller buss derfra.

God bredde

I tillegg til de fire veteranene vi har snakket med, var det i Klæbu også mange andre som deltok i langrenn etter krigen. Bygda hadde rett nok ingen virkelige «storkanoner», men bredden var god, og det var flere som gjorde seg bemerket på resultatlistene, om enn ikke helt i toppen. Ingvar Høiaas, Harald Hegstad, Arne Røhme, John Aftret, Asbjørn og Kåre Størvold og flere av Ole Fosseides brødre, er noen av dem som blir nevnt og trukket frem i løpet av samtalen. Ole Fosseide, som ble født i 1922 og altså er ti år eldre enn de andre veteranene og vel så det, forteller at han som 17-åring så vidt hadde begynt å delta i konkurranser da tyskerne kom, og dette førte til at det ble bom slutt på deltakelsen i både skirenn og terrengløp, som han også hadde drevet litt med. Den nå 95 år gamle Fosseide forteller at han holdt seg unna både trening og konkurranser så lenge krigen varte.

– Da jeg kunne ta fatt igjen våren 1945 var jeg altså blitt 22 år og hadde gått glipp av gode og viktige år, sier han. Men til tross for at Fosseide av denne grunn kom sent i gang med idrettskarrieren for alvor, kunne han etter hvert vise til mange gode prestasjoner og var omkring 1955 såpass god at han lå an til å rykke opp i A-klassen. Hadde han blitt nr. 3 i stedet for nr. 5 i et løp på Lohove, hadde veien opp i A-

